

Марченко Тетяна, Охота Віталій. Сучасні тенденції забезпечення конкурентоспроможності країн в глобальній економіці. *Економічний дискурс*. 2020. Випуск 4. С. 55-63.
DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2020-4-6>

УДК 339.137.2
JEL Classification D41, F01

Марченко Тетяна

к.е.н., асистент кафедри міжнародної економіки
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича
м. Чернівці, Україна

E-mail: t.marchenko@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2355-6664

Охота Віталій

к.е.н., доцент кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

E-mail: v.okhota@wunu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-4377-5482

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Анотація

Вступ. Сучасний розвиток світової економіки і особливо процеси глобалізації світового господарства, що посилюють взаємозалежність економік, формування глобальних товарних і фінансових ринків призвели до посилення інтересу до проблеми підвищення конкурентоспроможності країн, що включені в ці процеси. Питання конкурентоспроможності на рівні економіки за ступенем актуальності виходять на перші місця серед питань національної значущості, оскільки тісно пов'язані з досягненням динамічного економічного розвитку країни і підвищенням рівня життя її населення.

Методи. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної науки, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань вивчення конкурентоспроможності країн у глобальній економіці. Використані матеріали публікацій в періодичних виданнях, монографії з досліджуваної проблеми.

Результати. У статті розглянуто основні теоретичні підходи до визначення конкурентоспроможності країн у глобальній економіці. Висвітлено основні функції держави у зміцненні позицій конкурентоспроможності країн за умов посилення процесів глобалізації. Проведено позиціонування України у рейтингу країн світу за рівнем глобалізації та вироблено пропозиції щодо підвищення її конкурентоспроможності у глобальній економіці.

Перспективи. Аналіз позицій конкурентоспроможності країн у глобальній економіці надає можливість поглиблення теоретико-методичних засад та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення позицій конкурентоспроможності України, що формує перспективи подальших наукових досліджень.

Ключові слова: конкурентоспроможність країн, глобальна економіка, глобалізація, національні економіки, національні інтереси, інтернаціоналізація, економічний розвиток.

Вступ.

Глобалізація стала вирішальним фактором співіснування країн в останні десятиліття та реалізації кожною з них своїх національних інтересів. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. національні економіки об'єдналися в єдиний світогосподарський простір, коли обмін товарами, послугами,

капіталом і робочою силою виходить за межі державних кордонів, спостерігається переплетення національних економік. Глобалізацію світової економіки визначають як одну з основних ознак сучасного світу, вона виступає багатовимірним процесом, який охоплює всі сфери суспільної життєдіяльності, докорінно змінює принципи і характер повсякденної людської практики внаслідок інтеграції національних економік у світову [5].

Основними характерними ознаками глобалізації світової економіки визначають наступні: поглиблення інтернаціоналізації виробництва, обміну, капіталу; активізація міграційних процесів; формування глобальних ланцюгів доданої вартості; посилення впливу процесів виробництва та споживання на навколишнє середовище; формування глобальних інститутів. Відповідно, під дією глобалізації одні країни стають багатшими, реалізують свої інтереси, а інші – менш конкурентоздатними.

Погоджуємося із позицією науковців, що глобалізація світової економіки як об'єктивний, незворотній процес є надто суперечливим, має неоднозначні соціально-економічні наслідки для економік країн. [10, с. 73]. За таких умов формується глобальна економіка, бо глобалізація підняла міжнародну економіку на вищий рівень розвитку із системною інтернаціоналізацією умов і сфер людської життєдіяльності [6, с. 97].

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Теоретичним та практичним питанням забезпечення міжнародної конкурентоспроможності країн та оцінці міжнародного конкурентного середовища присвячені роботи багатьох вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити таких вчених, як: Л. Антонюк, О. Білоруса, О. Таранича, Д. Лукяненка, Т. Орехову, Ю. Орловську, А. Поручника, М. Семикіну, О. Шнипка, О. Шниркова та ін. Разом з тим, динамічний розвиток світового господарства зумовлює необхідність визначення основних сучасних тенденцій підвищення міжнародної конкурентоспроможності національних економік, враховуючи ті виклики і загрози, які породжує глобалізація.

Мета.

Метою даного дослідження є виявлення основних викликів забезпечення конкурентоспроможності країн у глобальній економіці та обґрунтування ролі інноваційного чинника у її підвищенні.

Методологія дослідження.

Теоретико-методологічною основою дослідження є загальнонаукові методи пізнання: системний підхід (для систематизації теоретичних підходів та концептуалізації міжнародної конкурентоспроможності); аналізу та синтезу (при дослідженні напрямків забезпечення конкурентоспроможності національної економіки); метод статистичного аналізу, методи порівняльного та структурного аналізу (при ідентифікації країн в міжнародному конкурентному середовищі); системний підхід (в процесі вивчення закономірностей інноваційного розвитку в контексті підвищення конкурентоспроможності країн).

Результати.

Процес глобалізації не «скасовує» державу, а ускладнює, диференціює, наповнює новим змістом її функції, «вбудовуючи» національні економіки в набагато складніші структури загальнопланетарного рівня [3, с. 281]. З даним твердженням погоджуються Дж. Сорос, який підкреслює, що розвиток національної економіки не супроводжується розвитком глобального суспільства, яке можна було б поставити у відповідність глобальній економіці. Базовою структурою в політичному та соціальному житті залишається нація-держави [9, с. 17].

Одночасно в умовах глобалізації економічного розвитку зберігає своє значення національно-культурний чинник; основний масив факторів і стимулів світогосподарської еволюції формується в

межах національних економічних моделей; успіхи окремих країн у глобальній економіці безпосередньо пов'язані з їх здатністю перетворити свої національні особливості на чинник глобальних конкурентних переваг.

За умов глобалізації пріоритетними стають такі функції держави [3, с. 286-287]:

1) визначення та реалізація стратегічних національних інтересів, формування кожною країною моделі соціально-економічного розвитку, здатної забезпечити інтеграцію економіки країни у транснаціональні відтворювальні цикли;

2) сприяння інституційним змінам, які надають поштовх виникненню та розвитку інституцій, які в подальшому будуть підпорядковуватись еволюційному закону їх конкурентного відбору;

3) зміцнення національної конкурентоспроможності, підтримання політики стимулювання інноваційного розвитку, впровадження інновацій на підприємствах;

4) створення привабливого інвестиційного клімату та необхідних умов для залучення іноземних інвестицій;

5) забезпечення основних складових економічної безпеки, запобігання фінансовим спекуляціям та тіньовим схемам, посилення контролю за стратегічно важливими секторами економіки з метою протидії негативним проявам глобалізації, протидії бідності, захисту від міжнародної злочинності.

Таким чином, за умов глобалізації держава повинна балансувати між ступенем відкритості національного ринку й економіки та їх здатністю продукувати конкурентний інноваційний продукт [2].

Під впливом викладених тенденцій характерними рисами міжнародної конкуренції, що сформувались, є такі [3, с. 224]: «сповільнення темпів економічного зростання окремих країн; зміна темпів порівняльних переваг (нові технології ведуть до постійного зменшення частки прямих витрат на сировину та робочу силу в загальній структурі витрат); використання нових форм протекціонізму; запровадження нових видів державного стимулювання; інтенсифікація процесів створення коаліцій серед фірм різних країн; зростання рівня відповідальності місцевим потребам» [12].

На сьогодні немає єдиного трактування міжнародної конкурентоспроможності країн, але основні з них можна представити у вигляді наступного визначення: під міжнародною конкурентоспроможністю країни слід розуміти «міжнародну результативність діяльності національних суб'єктів господарювання, що полягає в успішному використанні чинників появи продукції на глобальному ринку та її просування у міжнародному економічному просторі» [15].

Разом з тим, існують різні підходи до оцінки конкурентоспроможності країни, при цьому використовуються як різні показники, так і методики розрахунку інтегрованого показника. Всесвітній економічний форум визначає національну конкурентоспроможність як здатність країни та її інститутів забезпечувати стабільні темпи економічного зростання, які були б стійкі в середньостроковій перспективі [1]. Країни з високими показниками національної конкурентоспроможності, як правило, забезпечують більш високий рівень добробуту своїх громадян [14].

Основною метою використання такого індексу є можливість показати основні напрями досягнення необхідних показників економічного розвитку та вироблення на цій основі стратегічних пріоритетів. Тим більше, що показники для оцінки є досить широкими та різноплановими, це і фінансово-економічні показники, показники розвитку інституцій, стану захисту інтелектуальної власності, показники розвитку ринку праці. Ці показники можуть доповнюватися та змінюватися залежно від вимог і потреб розвитку глобальної економіки.

Для визначення правил використання отриманої інформації та узгодження дій країн у зазначеному аспекті на міжнародному рівні було укладено ряд угод, що регламентують міжнародну конкуренцію [7]. Укладання даних угод та отримання можливостей регулювання міжнародної конкуренції на наддержавному рівні стало можливим завдяки утворенню ряду міжнародних інституцій – ЮНКТАД, СОТ, важливість яких зростає в період глобалізації світового господарства, що зумовлює необхідність дослідження інституційного базису регулювання міжнародної конкуренції.

В рамках СОТ укладено такі угоди, які стосуються економічної конкуренції:

- 1) Угода про субсидії та врівноважуючі заходи;
- 2) Угода про антидемпінгові практики;
- 3) Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності.

Перші дві угоди стосуються форм недобросовісних торговельних практик, які спотворюють умови економічної конкуренції: субсидування експортних товарів; демпінг товарів на міжнародних ринках [13].

Відповідно до норм права ЄС з економічної конкуренції, угоди, що стосуються встановлення цін, розподілу ринків, обмеження виробництва та технічного розвитку тощо, вважаються незаконними, якщо вони не схвалені Комісією ЄС. Таке схвалення може надаватися за умови, що угода (контракт) сприяє покращенню виробництва, дистрибуторства, технічному та економічному прогресу, надає споживачам справедливу частку вигод, водночас не накладаючи неналежних обмежень і не створюючи можливості для усунення конкуренції.

Законодавство ЄС вимагає співробітництва між Єврокомісією і урядами країн-членів ЄС. Так, ст. 89 Римського договору від 25 березня 1957 р. уповноважила Комісією ЄС на проведення розслідувань щодо порушень принципів і правил економічної конкуренції. У 1962 р. Європейська комісія схвалила «Правило №17», яке регулює процедуру розслідування конкурентних порушень та накладання відповідних санкцій. У ст. 91 мова йде про заходи, спрямовані проти демпінгу. Ст. 92 проголошує несумісною зі спільним ринком ЄС будь-яку допомогу, яку надають держави компаніям і галузям, якщо вона порушує або загрожує порушити конкуренцію, створюючи сприятливі умови окремим підприємствам та виробництвам [18].

Створення і подальше удосконалення загального конкурентного законодавства в ЄС було зумовлено транскордонним переміщенням товарів, капіталів і робочої сили в рамках ЄС. В рамках комісії ЄС питання конкуренції були покладені на Генеральний директорат – IV, якому було доручено розробку різноманітних конкурентних правил. Статті про конкуренцію містились також у Паризькому договорі про європейське об'єднання вугілля і сталі, однак вони не мали статусу прямої дії.

Антимонополярна сфера від самого початку створення Європейського Союзу була віднесена до сфери загальної політики, що означало прийняття відповідних рішень на наднаціональному рівні, у зв'язку з чим основним методом законотворення стала не гармонізація, а уніфікація.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що міжнародне співробітництво є основою економічного розвитку країн, тому для його спільної реалізації необхідна чітка система організаційно-інституційного забезпечення міжнародної конкуренції, яка здатна адаптуватися під виклики глобалізації.

Таким чином, під впливом глобалізації світовий ринок виступає як закономірний результат розвитку національних ринків товарів і послуг, в який залучені країни із різним рівнем інтеграційних процесів та здатністю підтримувати конкурентні позиції (табл. 1).

Ще однією ознакою глобалізації, яка впливає на міжнародну конкурентоспроможність країн, в останні десятиліття виступають процеси транснаціоналізації, адже багатонаціональні компанії стають важливим суб'єктом міжнародних економічних відносин, посилюється їх роль у міжнародному поділі праці.

Під впливом процесів глобалізації зростають вимоги до забезпечення конкурентоспроможності національних інноваційних систем. Одночасно, не завжди лідерство за розвитком інновацій призводить до конкурентоспроможності національних інноваційних систем [16]. Яскравим прикладом є Данія, яка, маючи беззаперечні міжнародні конкурентні переваги завдяки створенню двох основних кластерів (свинарство – продукція тваринництва та виробництво промислових ензимів, та фармацевція – виробництво інсуліну), є світовим лідером саме у зазначених галузях. Даний висновок є особливо важливим для України, яка може скористатись наявністю точкових міжнародних конкурентних переваг у розвитку міжнародної економічної діяльності за

вектором «підприємництво-інновації».

Таблиця 1. Рейтинг країн світу за рівнем глобалізації*

Країна	Місце в рейтингу
Бельгія	3
Австрія	7
Нідерланди	2
Швейцарія	1
Швеція	4
Данія	8
Канада	15
Португалія	14
Фінляндія	9
Угорщина	16
Ірландія	11
Чехія	13
Франція	10
...	
Росія	49
...	
Україна	44
...	
Китай	82

*Джерело: сформовано на основі [17].

З урахуванням вищезазначеного, як найбільш інформативний можна оцінювати глобальний індекс конкурентоспроможності (GCI) всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), який заснований на комбінації загальнодоступних статистичних даних і результатів опитування керівників компаній – щорічного широкомасштабного дослідження, яке проводиться ВЕФ у партнерстві з дослідницькими інститутами та компаніями.

У сьогоднішній глибоко інтегрованій світовій економіці узгоджені на міжнародному рівні правила та інститути відіграють життєво важливу роль для забезпечення чіткого функціонування ринків, врегулювання розбіжностей і надання гарантій стабільності. Тому зміцнення багатосторонньої системи має ключове значення для досягнення стійкого розвитку в усьому світі. Щоб бути ефективними, багатосторонні системи повинні реагувати на законну стурбованість і критику. Архітектура системи багатосторонньої торгівлі повинна в більшій мірі відповідати Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року.

Успіхи, досягнуті в рамках міжнародного співробітництва в сфері оподаткування, повинні надати всім країнам можливість отримувати належну їм по справедливості частку податків з міжнародних компаній, що особливо важливо для найбідніших країн. Щоб зупинити глобальне потепління, необхідно активізувати міжнародне співробітництво в області «зелених» технологій, включаючи передачу технологій за прийнятними цінами, з метою сприяння переходу до сталого виробництва в багатьох країнах, що розвиваються, і перш за все в найменш розвинених країнах.

У той же час, лібералізація економічних процесів супроводжується інвестиційною активністю країн. Зарубіжні інвестиції відіграють значну роль в економіці будь-якої країни незалежно від рівня її економічного розвитку, сприяючи економічному зростанню країни-реципієнта на основі більш ефективного використання національних ресурсів.

Досвід розвитку найбільш розвинутих країн свідчить, що їхній поступ залежить не лише від економічних показників, а й від рівня освіти, культурних цінностей, традицій, рівня впровадження новітніх технологій та ін. Головним ресурсом ефективно функціонуючих систем господарювання стають творчі, інноваційні здібності людей, інтелектуальний капітал. У глобальній економічній конкуренції виграють країни, які забезпечують сприятливі умови для ефективної інноваційної

діяльності. Саме тому більшість економічно розвинених країн обрали інноваційний шлях розвитку, який передбачає взаємозалежне ефективне функціонування науково-технічної, виробничої, фінансової, соціальної, мотиваційної й духовної сфер, природного середовища життєдіяльності людини та важливих суспільних інститутів.

Не випадково останнім часом у промислово розвинених країнах спостерігається розширення й поглиблення стимулювання процесу залучення фінансових ресурсів та фахівців у сферу високих технологій [4; 8].

Зростання конкурентоспроможності економіки, розвиток глобальних процесів у сфері НДДКР залежить від активного проведення інноваційної політики та стимулювання інноваційної активності.

Цьому може сприяти поширення принципу інноваційності стратегічних проєктів на всіх стадіях, що охоплюють стани дослідження, прогнозування, проєктування й управління реалізацією завдань на початкових етапах формування стратегії. Така багатоваріантність дає змогу проводити обґрунтований конкурентний відбір кращих розробок, а на стадії реалізації – повніше оцінити переваги варіантів і вносити відповідні зміни у стратегічний курс, уточнити мету та кінцеві показники своєчасного реагування на майбутню кон'юнктуру.

Глобалізація висуває надзвичайно високі вимоги до конкурентоспроможності країн, оскільки сьогодні конкурентоспроможність країни – одна з найвпливовіших концепцій в глобальній економіці та політиці, оскільки не тільки охоплює суто економічні показники, а й оцінює економічні наслідки важливих неекономічних явищ.

Аналіз економічного розвитку України та посилення її конкурентних позицій у глобальній економіці, дозволяє здійснити оцінку займаних позицій. Україна має великий нереалізований потенціал: освічене і працездатне населення, сприятливе географічне положення, величезний внутрішній ринок, достатні природні ресурси, але необхідно подолати ряд системних недоліків, серед яких основними є: неефективні інститути, корупція, слабкий фінансовий ринок, низький технологічний уклад у промисловому виробництві.

Сучасні ринкові перетворення в Україні не сприяють технологічним змінам, інтегруванню країни в техноглобалістський процес. Вони порушили усталений адміністративний механізм регулювання науково-технічного розвитку і не створили належного конкурентного ринкового середовища, здатного до інноваційної синергетики (самоорганізації, самовідтворення).

Інноваційні процеси в Україні відбуваються під впливом різновекторних тенденцій, які погіршуються внутрішніми деструктивними процесами, зокрема, високою зношеністю основних фондів, застарілою виробничою інфраструктурою. Залишається низьким технологічний рівень виробництва, що зумовлює його високу енерго- і матеріаломісткість. На відміну від багатьох промислово розвинених країн, в Україні впродовж років не було розв'язано комплекс проблем освіти, науки і технологій, не було створено сприятливі інституціональні умови для новаторів та підприємців. Через це вона не змогла підвищити свої конкурентні позиції на ринку високотехнологічних товарів.

Сьогодні промислові інновації перетворюються на життєво важливий чинник конкуренції. Зростаюча роль конкуренції із застосуванням технологічних переваг передбачає, що суб'єкти ринку повинні фокусуватись більше на створенні знань і розширенні спектру надання інтенсивних бізнесових послуг, таких як: дослідження та вивчення, консультації, тренінги і маркетинг [11]. Інноваційний процес охоплює широкий спектр діяльності суб'єктів ринкових відносин: науково-технічних, виробничих, маркетингових, підприємницьких та соціальних. Усі вони орієнтовані на задоволення конкретних суспільних потреб і підвищення життєвого рівня суспільства.

Висновки і перспективи.

За результатами дослідження можна стверджувати, що для вирішення завдань економічного розвитку країн потрібні нові підходи, якісні прогресивні зміни. Разом з тим, рівень ефективного розвитку країни залежить від конкурентоспроможності продукції, яка повинна володіти

інноваційними характеристиками, бути готовою до технологічних змін.

Глобалізація економіки в сучасних умовах посилює конкуренцію у сфері інноваційної діяльності, інтелектуалізації виробництва, продукування нових інформаційних технологій. Світовий досвід показує, що сьогодні країнам не достатньо лише володіти ресурсами, щоб бути конкурентоспроможними. Відтак успіху досягає той, хто володіє найдосконалішими технологіями і вміє їх впроваджувати у виробництво. Потреба зростання інноваційної активності дедалі сильніше зумовлюється необхідністю структурної трансформації економіки країни та забезпечення її глобальної конкурентоспроможності.

Перспективи подальших розроблень у даному напрямку полягають в зростанні конкурентоспроможності країн в глобальній економіці, що є можливим завдяки спільному управлінні природними об'єктами, запровадженню енергоефективних та відновлюваних джерел енергії, політики екологічного захисту та управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Герасимчук В. Г. Міжнародна економіка. К.: Знання, 2009. 302 с.
2. Городиський Т. І. Методика оцінки інноваційного потенціалу регіону. *Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: Збірник науково-технічних праць*. 2006. Вип. 16.6. С. 235-241.
3. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін. К.: Знання, 2008. 431с.
4. Гук О. В. Взаємозалежність моделі сталого розвитку і конкурентоспроможності національної економіки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2017. Випуск 14 (45). Ч. 1. С.74-78.
5. Курило О. Глобалізація фінансових ринків. *Політика та час*. 2005. №4. С. 77-81.
6. Лук'яненко Д. Г. Глобальна економічна інтеграція. К.: ТОВ «Національний підручник», 2008. 220 с.
7. Микитюк П. Державні механізми стимулювання інноваційного розвитку економіки. *Вісник ТДЕУ*. 2006. №2. С. 68-75.
8. Пронкіна Л. І., Гавриш О. М. Сучасні проблеми конкурентоспроможності держави. *Агросвіт*. 2019. №7. С. 32–36.
9. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. Відкрите суспільство під загрозою. К.: Основи, 1999. 259 с.
10. Старостіна А. О., Длігач А. О., Богомаз Н. В. Економіка зарубіжних країн. К.: Знання, 2009. 454 с.
11. Студінська Г. Я. Компетенції брендингу у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки. *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2017. №17. С. 71-78.
12. Corsten H. Die Gestaltung von Innovationsprozessen. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 1991. 172 p.
13. Council on Competitiveness, 2019. Launch. A summary of the National Commission on innovation and competitiveness. *Frontiers*. URL: https://www.compete.org/storage/reports/Commission__Launch.pdf. (дата звернення: 18.10.2020).
14. Hotz-Hart B. Innovationen: Wirtschaft und Politik im globalen Wettbewerb. Bern: Peter Lang Verlag, 2001.
15. IMD World Competitiveness Center. IMD's 2020 World Competitiveness Ranking revealed, showing strength of small economies. URL: <https://www.imd.org/news/updates/IMD-2020-World-Competitiveness-Ranking-revealed>. (дата звернення: 18.10.2020).
16. OECD. Economic Policy Reforms 2019: Going for Growth. URL: <http://www.oecd.org/economy/going-for-growth>. (дата звернення: 18.10.2020).
17. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2019. World Economic Forum. 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf. (дата звернення: 18.10.2020).
18. World Bank Group. Doing Business 2020. URL: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf>. (дата звернення: 18.10.2020).

Статтю отримано: 21.10.2020 / Рецензування 03.12.2020 / Прийнято до друку: 20.12.2020

Tetiana Marchenko

Ph.D. (in Economics), Assistant Professor
Department of International Economics
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Chernivtsi, Ukraine

E-mail: t.marchenko@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2355-6664

Vitalii Okhota

Ph.D. (in Economics), Associate Professor
Department of International Tourism and Hotel Business
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine

E-mail: v.okhota@wunu.edu.ua

ORCID: 0000-0003-4377-5482

CURRENT TRENDS IN ENSURING THE COMPETITIVENESS OF COUNTRIES IN THE GLOBAL ECONOMY

Abstract

Introduction. Modern development of the world economy and especially the processes of globalization of the world economy, increasing the interdependence of economies, the formation of global commodity and financial markets have led to increased interest in the problem of increasing the competitiveness of countries involved in these processes. Issues of competitiveness at the level of the economy in the degree of urgency are among the issues of national importance, as they are closely linked to the achievement of dynamic economic development of the country and improving the living standards of its population.

Methods. The theoretical and methodological basis of the study is the fundamental provisions of economics, the work of domestic and foreign economists to study the competitiveness of countries in the global economy. Materials of publications in periodicals, monographs on the researched problem are used in the article.

Results. The main theoretical approaches to determining the competitiveness of countries in the global economy are considered in the article. The main functions of the state in strengthening the position of competitiveness of countries in the context of strengthening globalization are highlighted. Ukraine's positioning in the ranking of countries by the level of globalization is made and proposals are made to increase its competitiveness in the global economy.

Discussion. The analysis of the positions of competitiveness of countries in the global economy provides an opportunity to deepen the theoretical and methodological foundations and development of practical recommendations for improving the competitiveness of Ukraine, which forms the prospects for further scientific research.

Key words: competitiveness of countries, global economy, globalization, national economies, national interests, internationalization, economic development.

References

1. Herasymchuk, V.H. (2009). *Mizhnarodna ekonomika* [International Economics]. Kyiv : Znannia.
2. Horodyskyi, T.I. (2006). *Metodyka otsinky innovatsiinoho potentsialu rehionu* [Methods for assessing the innovation potential of the region]. *Naukovyi visnyk natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy: Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats* [Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine: Collection of Scientific and Technical Works], 16.6, 235-241. (in Ukr.).
3. Hrazhevska, N.I. (2008). *Ekonomichni systemy epokhy hlobalnykh zmin* [Economic systems of the epoch of global changes]. Kyiv : Znannia.
4. Huk, O.V. (2017). *Vzaiemozalezhnist modeli staloho rozvytku i konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky* [Interdependence of the model of sustainable development and competitiveness of the national economy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»* [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Economics Series], 14 (45), 74-78. (in Ukr.).
5. Kurylo, O. (2005). *Hlobalizatsiia finansovykh rynkiv* [Globalization of financial markets]. *Polityka ta chas* [Politics and Time], 4, 77-81. (in Ukr.).
6. Lukianenko, D.H. (2008). *Hlobalna ekonomichna intehratsiia* [Global economic integration]. Kyiv : TOV

«Natsionalnyi pidruchnyk».

7. Mykytiuk, P. (2006). Derzhavni mekhanizmy stymuliuвання innovatsiinoho rozvytku ekonomiky [State mechanisms for stimulating innovative economic development]. *Visnyk TDEU* [Bulletin of TSEU], 2, 68-75. (in Ukr.).

8. Pronkina, L.I., & Havrysh, O.M. (2019). Cuchasni problemy konkurentospromozhnosti derzhavy [Modern problems of state competitiveness]. *Ahrosvit* [Agrosvit], 7, 32–36. (in Ukr.).

9. Soros, Dzh. (1999). *Kryza hlobalnoho kapitalizmu. Vidkryte suspilstvo pid zahrozoju* [The crisis of global capitalism. An open society is under threat]. Kyiv : Osnovy.

10. Starostina, A.O., Dliach, A.O., & Bohomaz, N.V. (2009). *Ekonomika zarubizhnykh krain* [Economy of foreign countries]. Kyiv : Znannia.

11. Studinska, H.Ya. (2017). Kompetentsii brendynhu u zabezpechenni konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky [Branding competencies in ensuring the competitiveness of the national economy]. *Naukovyi zhurnal «Prychomomorski ekonomichni studii»* [Scientific journal «Black Sea Economic Studies»], 17, 71-78. (in Ukr.).

12. Corsten, H. (1991). *Die Gestaltung von Innovationsprozessen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

13. Council on Competitiveness, 2019. Launch. A summary of the National Commission on innovation and competitiveness Frontiers. Retrieved from https://www.compete.org/storage/reports/Commission_Launch.pdf.

14. Hotz-Hart, B. (2001). *Innovationen: Wirtschaft und Politik im globalen Wettbewerb*. Bern: Peter Lang Verlag.

15. IMD World Competitiveness Center. IMD's 2020 World Competitiveness Ranking revealed, showing strength of small economies. Retrieved from <https://www.imd.org/news/updates/IMD-2020-World-Competitiveness-Ranking-revealed>.

16. OECD. Economic Policy Reforms 2019: Going for Growth. Retrieved from <http://www.oecd.org/economy/going-forgrowth>.

17. Schwab, K. (2019). *The Global Competitiveness Report 2019*. World Economic Forum. 2019. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.

18. World Bank Group. *Doing Business 2020*. Retrieved from <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf>.

Received: 10.21.2020 / Review 12.03.2020 / Accepted 12.20.2020

